

ਰਿਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ ਅਤੇ ਆਈ. ਸੀ. ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ

ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਰਿਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ ਏਕਤਾ ਭਵਨ ਛੇਹਰਟਾ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਜਿਟਰਡ ਟ੍ਰਸਟ ਹੈ। ਛੇਹਰਟਾ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਟ੍ਰਸਟ ਦਾ ਹੈਡ ਆਫਿਸ ਹੈ ਇਸ ਕੰਮ ਭੇਣ ਜੀ ਵਿਮਲਾ ਡਾਂਗ, ਵਿਜੇ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਪਵਨ ਸੋਨੀ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜਰਿਆ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਲੇਖਕ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਬੇਬੰਦੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਬੇਬੰਦੀਆਂ, ਆਈ. ਸੀ. ਟ੍ਰਸਟ, ਐਸ. ਜੇ. ਜਿੰਦਾਲ ਟ੍ਰਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣ ਹਨ। ਆਮਦਨ ਦਾ ਦੁਸਰਾ ਜਰਿਆ ਐਫ. ਡੀ. ਆਰ. ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਆਜ ਵੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਘਟਣ ਨਾਲ ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਘਟੀ ਹੈ ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਫੰਡ ਇਕਠਾ ਕਰਕੇ ਟ੍ਰਸਟ ਅਪਣੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਨਰਲ ਸਟਾਈਪੈਂਡ ਸਕੀਮ ਹੇਠ ਅੱਤਵਾਦ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ 35+12 ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਜੀਫਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 300-400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਈ ਸੀ ਇਹ ਬੱਚੇ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਾਏ ਇਹਨਾਂ ਬਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਤੇ ਕਈ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬਚਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਬੀ. ਏ. ਬੀ. ਐਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੋਰਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਵਜੀਫਿਆਂ ਦੇ ਰੇਟ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਹਨ।

ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਫਸਟ ਡੀਵੀਜਨ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸਲਾਂ ਅਫਜਾਈ ਵਜੋਂ ਇਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਅਰੁਣਾ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਸਟਾਈਪੈਂਡ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮਿਧਨਾਪੁਰ ਜਿਲੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ 20 ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਜੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਉਹ ਅਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਦੋ ਚਾਈਲਡ ਲੇਬਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵੀ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੈਂਟਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਅਰੁਣਾ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਸਮਾ ਰੇਖੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ 14 ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 100 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਜੀਫਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਇਆ ਘੱਟ ਘੱਟ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜਾ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੈਂਡਰੀ ਸਕੂਲ ਛੇਹਰਟਾ ਵਿਖੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ 20 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੱਚੇ ਹਨ। 6 ਬੱਚੇ ਪੋਸਟ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਵੀ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ 100 ਰੁਪਇਆ ਮਹੀਨਾ ਵਜੀਫਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਇਆ ਘੱਟ ਘੱਟ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੂਲ ਛੇਹਰਟਾ ਵਿਖੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਚਾਈਲਡ ਲੇਬਰ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਚ ਬੈਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਟ੍ਰਸਟ ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਬੈਂਕ ਇੰਮਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 50-50 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਇਹ ਕਮਰਾ ਹੁਣ ਚਾਈਲਡ ਲੇਬਰ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਕਲਾਸ ਲਗਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਇਕ ਹੋਰ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਸੱਤ ਹੋਡੀਕੈਪਡ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 400 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਈ ਸੀ।

2

ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚੰਡੀਗੜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ ਨੱਡਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਕਰਾਫਟ ਸੈਂਟਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ ਦੀ ਅਗੁਵਾਈ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਵਜ਼ੀਫਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ 10 ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਮਦ ਗਰੀਬ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਮਾਜਿਕ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਟ੍ਰਸਟ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੁਨਾਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਵੇ ਟ੍ਰਸਟ ਅਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ, ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੋਹਨੀ ਆਈ ਕਿਉਂਕਿ 20000- ਰੁਪਏ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੀ।

ਟ੍ਰਸਟ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਅਪਣੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਲਗਭਗ ਛੇ ਸਾਡੇ ਛੇ ਲੱਖ ਰੁਪਇਆ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਖਰਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਟ੍ਰਸਟ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਕ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਦਾਨੀ ਸਜਨਾਂ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਲੇਖਕ, ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਜਿੰਦਾਲ ਟ੍ਰਸਟ, ਆਈ. ਸੀ. ਟ੍ਰਸਟ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ ਜੋਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਨੂੰ ਡੁਨੇਸ਼ਨ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ Asha-La ਅਤੇ Indian Friends Associations ਵਲੋਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਡੁਨੇਸ਼ਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਫੰਡ ਇਕਠਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭੈਣ ਜੀ ਵਿਮਲਾ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਉਹ ਅਪਣੀ ਸੇਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਦਾਨੀ ਸਜਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖਦੇ ਤੇ ਨਿਜੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭੈਣ ਜੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਹੀ ਟ੍ਰਸਟ ਨੂੰ ਖਰਚ ਮੁਤਾਬਕ ਫੰਡ ਇੱਕਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਡਾਂਗ ਜੀ ਦੀ ਸੇਹਤ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਟ੍ਰਸਟ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਅਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਘਟਣ ਨਾਲ ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਘਟੇਗੀ ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਸਟ ਨੂੰ ਅਪਣੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਡੁਨੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੰਡ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਹੁਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਕੇਡਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਕਿ ਟ੍ਰਸਟ ਅਪਣੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਰਖ ਸਕੇ। ਛੇਹਰਟਾ ਏਕਤਾ ਭਵਨ ਦੇ ਸਾਥੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾਬਰ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਰਿਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਇਲਾਵਾ I C Trust ਜਿਸ ਦਾ ਸੈਂਟਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਨੀ ਭਾਰਗਵ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੈ ਸਾਡੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਅੰਗਰੀਨ, ਕੈਂਸਰ, ਟੀ. ਬੀ., ਏਡਸ ਵਰਗੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਹਾਇਤਾ I C Trust ਦੇ ਆਵਿਸ ਸੈਕਰਟਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਸੋਨੀ ਦੀ ਸੁਪਰਵੀਜਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਚੈਕਅਪ ਕਰਨਾ, ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ, ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਹਲ ਕਰਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਨੀ ਹੈ ਇਸ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਮੁਕਰਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਚੈਅਰਪਰਸਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਸ਼ਮਾ ਰੇਖੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪੈਟਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਐਚ ਵੈਸ਼ਨਵ, ਮੈਂਬਰਜ਼ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਦੀ, ਮੋਹਿੰਦਰ ਸਾਂਬਰ, ਕੁਸ਼ਲ ਭੋਰਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਤਾਲਮੇਲ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵਰਨਣਯੋਗ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਪਣੀ ਕਠਿਨਾਇਆਂ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੇਹਤ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਡੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਜੀ ਗੁਪਤਾ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮਸ਼ਵਰਾ ਤੇ ਯੋਗ Guidance ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸੰਪਰਕ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਭਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਗਰਜਣ ਵਾਲਾ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਹੁਣ ਖਾਮੋਸ਼

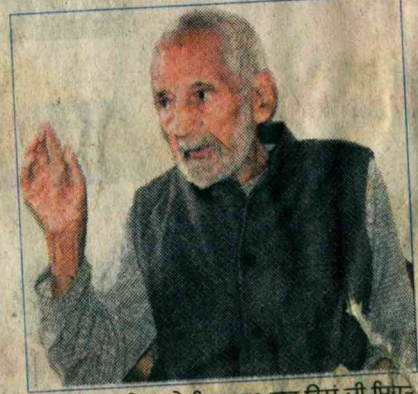
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਗਰਜਣ ਵਾਲਾ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਹੁਣ ਖਾਮੋਸ਼

ਉਮਰ ਦੇ ਥਪੇੜਿਆਂ ਨੇ ਬੌਝਲ ਬਣਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ • ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਚਿਠਗ ਅਸੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 12 ਮਾਰਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਾਮਰੇਡ ਆਗੂ ਸੁਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਹ ਹੁਣ 91 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਮਰ ਦੇ ਇਸ ਸਿਖਰਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਸ਼ਕਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਏਕਾਂਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਲਈ 'ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ 13 ਸਾਲ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹੇ। ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਨੇ 1997 ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਪਰ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਸਫਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਵਿਮਲਾ ਡਾਂਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ। ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਡਾਂਗ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਲਈ

ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ 10 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਵਧੇਰੇ ਇਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ

ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਇਸ ਵੇਲੇ ਛੇਹਰਟਾ ਵਿਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਜ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਲਈ ਇਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਰਸ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵੀ ਤੈਨਾਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਇਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਧੇਰੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਣਾ-ਪੜ੍ਹਨਾ, ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਾਫੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਜੈਕਰਨ ਪਠਾਣੀਆਂ, ਕਾਮਰੇਡ ਵਿਜੈ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਬੀੜੇ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਬਾਰੀ ਸਫਾ 5 'ਤੇ

13/3/2011

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਗਰਜਣ ਵਾਲਾ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਹੁਣ ਖਾਮੋਸ਼

ਰੱਖਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਸਤਕ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਜਨਮ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਕੋਰੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਵਸੀਅਤ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਚਿੱਖਾ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਜੀ ਅੱਖ ਮਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉਪਰੰਤ ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨੇੜਲੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਦਾ ਜਨਮ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1920 ਨੂੰ ਗੁੰਜਰਾਂਵਾਲਾ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬਦਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਬੰਧੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣ ਗਏ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਬੰਧੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਰਮ ਸੁਰ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਵਾਲਡ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਬਣੇ। 1943 'ਚ ਬੰਗਾਲ 'ਚ ਪ੍ਰਏ ਅਕਾਲ ਸੈਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਵੰਡਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਮਰੇਡ ਵਿਮਲਾ ਡਾਂਗ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਸਨ।

1952 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੰਬਈ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ ਛੇਹਰਟਾ ਵਿਖੇ ਆ ਕੇ ਪੱਕਾ ਬਸਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਸਪਾਰਟ ਕੀਤਾ। 1953 'ਚ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਛੇਹਰਟਾ 'ਚ ਮਿੱਠੇਸਪਾਲ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਨੂੰ ਚਾਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 1967 ਤਕ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ। ਇਹ ਮਿੱਠੇਸਪਾਲ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮਾਡਲ ਕਮੇਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੇਹਰਟਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਿਆ। ਛੇਹਰਟਾ ਦੇ ਮੁੱਹਿਲਿਆਂ 'ਚ ਗਲੀਆਂ-ਨਾਲੀਆਂ, ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟਾਂ, ਹਸਪਤਾਲ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਹੈਂਡ ਪੰਪ ਲਗਵਾਏ ਤੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹਾਲ ਬਣਵਾਇਆ। ਗਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਵਜ਼ੀਵੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਏ। 1967 ਤੋਂ 1980 ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹੇ। 1992 'ਚ ਮੁੜ ਇਸੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੀਮਤੀ ਵਿਮਲਾ ਡਾਂਗ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਪਰ 1997 ਵਿਚ ਇਸ ਜੋੜੇ ਨੇ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜੋੜੇ ਨੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਗਸ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਵਾਇਆ। ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਏ ਖਾੜਕਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਜੇਨੀਸਿਸ ਆਫ ਟੈਰੋਰਿਜ਼ਮ', 'ਟੈਰੋਰਿਜ਼ਮ ਇਨ ਪੰਜਾਬ' ਅਤੇ 'ਸਟੇਟ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਐਂਡ ਪੋਲੀਟਿਕਸ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Satyapal Dang

Ex-MLA (Pb)

Vimla Dang

Ex-MLA (Pb)

Tel. : 0183-2258631 (O)
0183-2258023 (R)

EKTA BHAWAN,
G. T. Road,
Chheharta (Amritsar).
Pin-143105

Dear Com Anand Singh & Asegi

Dated... 20th March 09

Com SP's sister Seeladang is a patient of Parkinson's disease ^{in Bombay}. She is in a bad stage of health but is coming to Meerut specially to meet the family. In Meerut our son, in law, Romesh Puri also died of cancer last month after much suffering, but we could not go to the cremation ^{on} the last rites because of our health problems. But family desires that we come to Meerut when Sheila comes from Bombay. Other sisters are also coming. We have therefore decided to go to Meerut on 25th March by Frontier, & take one guard with us to accompany us, ^{for a day} as both of us cannot travel alone anymore. He would leave us and return after a day. Our back reservation is not yet fixed, but we wanted to take 10 days' leave and will have to make arrangements at Meerut.

By the time we come back the election campaign will have warmed up. Dangji needs a change too and is anxious to meet the family. His health too is not good. But he's not happy with travelling. We hope we would be able to manage with other's help. I spoke to you in office today.

With greetings
Yours fraternally
Vimla Dang

ਕਾ: ਵਿਮਲਾ ਡਾਂਗ ਜੀ

ਗੜ੍ਹੀਤਕ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।
ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਸਰੋਜਨੀ ਨਾਇਡੂ ਦੀ ਭੈਣ ਮਿਸਜ਼ ਮਰੀਨਾਲਿਨੀ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਅਤੇ ਸੁਹਾਸਿਨ ਜਮਬੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਜਦੀਕ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਘੇ ਆਗੂ ਸਨ।

1943 ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਕਾਲ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਖ-ਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਪਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸੁਕਾਏ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਜੋ-ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਗਿਆ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਥਾ ਰੰਗ ਪੁਰ ਹੁਣ (ਬੰਗਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ) ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਬੰਗਾਲ ਗੀਲੀਫ਼ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ।

1947 ਵਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 1947 ਤੋਂ 1951 ਤੱਕ ਪਰਾਗ ਵਿਖੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

1946 ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਫ਼ਸਾਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਏ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ, ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸ਼ਾਸ਼ੀ ਬਕਾਇਆ ਜੋ-ਉਸ ਸਮੇਂ 25 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾ ਬੈਠਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਜੋ-ਸੁਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਟਰਆਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

1952 ਵਿਚ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 1952 ਵਿਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇੰਡੀਆ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਰਟਾ ਵਿਖੇ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲਗ ਪਏ। ਏਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1955 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣੇ।- 1962 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਲਗਦੇ ਅਨਾਜ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ।

1965 ਨੂੰ ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਫੋਰਟੇ ਵਿਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮਿਰਤਕਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਅਤੇ ਜਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪਹੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀਤਾ।

1955 ਅਤੇ 1965 ਵਿਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਰਲ ਹੜਤਾਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਕਰਮਵਾਰ 36 ਦਿਨ ਅਤੇ 55 ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਘਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹਮੈਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਲੈ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਗਏ।

1968 ਵਿਚ ਫੋਰਟਾ ਮਿਊਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ। ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤ ਦਿਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਵੀ ਦਿਤੇ ਗਏ। 1970 ਵਿਚ ਜਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਦੀ ਫ਼ਾਰਮ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਗਏ ਅਤੇ ਜਬਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਸਮਾਜਕ ਜਬਰ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਪਰਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਔਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਜੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ, ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਭਾਂਡੇ ਅਤੇ ਗੀਲੀਫ਼ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਭੇਜੀ ਗਈ।

ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਡੱਟ ਕੇ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਗੀਲੀਫ਼ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 17-1-1989 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਗੀਲੀਫ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ 450 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ

ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ-ਕਿ 60 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 300 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

1992 ਵਿਚ ਐ.ਐਲ.ਏ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲੇ ਉਠਾਏ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਹਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੁਹਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਹਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੁਹਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਉੱਘਾ ਰੋਲ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਹਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੁਹਾਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ

155 corpses lay strewn in Chheharta Bazar and Kartar Nagar. Pieces of human flesh hung from electric wires and poles. The Civil defence post installed in Ekta Bhava Chheharta plunged into action. The dead bodies were loaded in Trucks and taken to cremation grounds. Shelling continued throughout the night.

At the break of dawn a group of social workers including myself and some Ekta Union leads ^{ed} stood amidst shambles in Chheharta Bazar to collect funds to cremate the dead bodies.

^{at} our hoarse voices-DONATE GENERIOUSLY to cremate the dead. Within a few hours thousands were collected as people threw currency notes and coins from Rs. 100/- to 50 paises. For one whole month we had to work day and night to rehabilitate the victims. The Chheharta Municipal Committee did much in this connection. Unofficial relief was collected for every family long before the official relief arrived.

As member and President of Municipal Committee we conducted free eye camps and rendered medical aid to the poor and needy. As organiser of Punjab Istri Sabha we conducted hundreds of cases of social oppression, helped settle matrimonial disputes and fight atrocities against women, to get old age and widows pensions. But the most notable work done by our organisation has been to help victims of terrorism.

In 1984 Punjab Istri Sabha collected Rs. 30,000/-, hundreds of sweaters, shawls, blankets, quilts, clothes and utensils to help victims of anti Sikh riots. This amount was sent to National Federation of Indian Women in Delhi which disbursed Relief Aid worth one lakh rupees to the victims in the affected areas of Mangolpuri and Sultanpuri. I along with our President, Mrs. Oshima Raikhy, personally visited these areas to distribute relief.

As early as 1986 Istri Sabha started helping innocent victims, the wounded, injured and maimed by bullets in indiscriminate shootings, bus massacres and bomb explosions by terrorists as well as innocent people killed during cross firing, by mistake or due to over reaction by CRPF or police. Leaders of our sabha went to several states and collected thousands of rupees. The fund swelled to nearly 8 lakhs in 1989 when the Punjab Istri Sabha Relief Trust was constituted on 17th. January. All sections of people including women, writers, doctors,

PROFILE OF A SOCIAL WORKER- VIMLA DANG.

(On the basis of replies given in the course of an interview).

Talking of social service we are not only reminded of the missionary zeal and tireless work of Florence Nightingale and mother Teresa but also of the words of Jawahar Lal Nehru who said, "The sight of a child, a boy or a girl without adequate food or clothing or a house to live in always produces a sense of shock in me as well as a sense of shame".

The best patriots in my opinion ^{are} those who feel the urge to do something practical for suffering humanity.

The ideas of patriotism and social service were instilled in our family by the sisters of Sarejini Naidu, Mrs. ⁿMarihalini Chattopadhyaya and Suhasin Jambhekar during ^rour school days in the early forties in Lahore.

In 1943, Bengal was plunged into a terrible man made famine when lacs of people died of starvation, disease and squalour and women forced to ~~xxx~~ sell their honour for a messel of bread. At the call of the All India students federation, students' squads went from all over the country to famine stricken Bengal to express solidarity with the people, study the situation and report back. I accompanied the Punjab students squad and went to Rangpur (now in Bengla desh). On our return we plunged into save Bengal campaign. The people of Punjab collected over one lakh rupees with young women donating gold rings, bangles and necklaces for the Relief Fund for Bengal.

In 1946, Bombay saw widespread Hindu-Muslim riots. Young people thronged the hospitals to donate blood for the riot victims. All of us brothers and sisters joined in. I sadly recall that my elsest brother Shashi Bakaya, then only 25 years old died because the needle used in his case ~~was~~ had not been properly sterilised. This however, did not deter us from donating blood on several futute occasions such as the Indo-China and Indo-Pak wars of 1961 and 1965.

Soon after my marriage with Satya Pal Dang I came to Punjab and settled in Chheharta, an industrial ^usuberb of Amritsar. I started working in Punjab Istri Sabha in 1965, Chheharta was heavily bombed by Pakistani invaders on the last day before cease-fire. Within sec

ists

Journalists, industrialists, social workers are sending us donations. I.C. Trust of Delhi contributes regularly for our stipend fund. The Trust is giving scholarships to nearly 450 children belonging to families of victims of terrorism not only in Punjab but also in Haryana, Jammu and Kashmir. The minimum rates of scholarships is Rs. 50/-p.m. upto Primary class. The maximum admissible to a single family is Rs. 300/-p.m. In the period of between 1-4-89 to 31st. March 1990 the Trust spent Rs. 101225/- to help the orphans and the injured. In the same period Rs. 94575/- have been spent on scholarships besides Rs. 60,000/- contributed by I.C. Trust Delhi. In May 89 the Trust gave cash awards of Rs. 12000/- to 6 women (3 posthumously) for their brave resistance to terrorists. We have given food rations worth Rs. 10,000/- to 58 migrant families of Kashmir in Amritsar. The Trust ~~sent~~ sent 5000/- for Bengal, 5000/- for Andhra cyclone Relief.

Recently the Trust has sent 13 children to Bal Niketan, Arbindo School in Patiala and 35 or so ^{to} S.O.S. ^{childrens} villages in Bawana near Delhi where they are being given free boarding, lodging and education. The Trust consists of 9 members all of whom work with a sense of dedication. Relief is collected and distributed irrespective of one's religion, caste and creed. Thus every penny donated to this sacred fund and spent by it goes to further strengthen Hindu-Sikh unity and National integration. Donations to the Trust are exempted from Income Tax. We therefore appeal to all men and women who hold humanity dear to their hearts to send generous ~~xxx~~ donations to help this fund to our Head office at Ekta Bhawan Chheharta, Amritsar in the name of Punjab Istri Sabha Relief Trust.

EKTA BHAWAN,
Chheharta-143105
(Amritsar)

8-5-90

Relief work as you knew was actually started by Punjab Istri Sabha. It was later on that Punjab Istri Sabha Relief Trust was set up. That the Trust is doing excellent work is due not only to Vimla Dang ^{but} all of us you. You know a good deal about its work as you too have been helping this work even before the Trust was set up.

As for ^{as} in Vimla personally is concerned following informations may be useful.

1. She toured Maharashtra (along with Jaswant Kaur w/o Comrade Harnam Singh MLA-Haryana) to raise funds to help the NFIW affiliate there to raise funds for relief. She also ^{was} sent to Calcutta for the same purpose along with Mrs. Oshima Raikhy (Chair person of the Trust and President of the Punjab Istri Sabha). Vimla also toured Bihar for the same purpose.
2. Vimla has visited personally victims of many big terrorist actions as at Abohar, Batala etc etc. She has been doing it from the beginning. I think of all the public and political leaders of Punjab. She has done this most. Most of these trips were made by her on bus. Only recently we have started lending her jeep. Of course expense involved has never been charged from the Trust. Of course she has been taking along with her some Istri Sabha workers and also some volunteers. Apart from condolences etc. invariably relief has been distributed, during these visits she has also been visiting Hospitals at Amritsar, Batala, Ganga Nagar etc. to see the injured and also to give them some relief.

That part of the relief which has attracted biggest attention and response is the scheme of stipends to children of victims. As you know, relief work has no element of any kind of sectarianism-political, religious or anyother. It is completely on a non-partisan basis. Of course in actual practice it helps the cause of national unity and integrity.

Vimla has all along combined this relief work with active campaigning against terrorism-through innumerable meetings, peace marches etc-even in strong hold rural areas of terrorists, also through articles-through campaigns for Hindu-Sikh unity, etc. etc. She has also been mobilizing women to participate in campaigns for Hindu-sikh unity, for national unity etc. organised by trade Unions.

contd...2

In connection with relief work being organised by the Trust another point may be worth mentioning. Families and children of innocent persons who get killed by security reasons through cross firing, thru over-reaction, because of mistaken identity, etc are also given some types of assistance.

When Vimla was in Calcutta, Maharashtra, etc. Papers carried stories about her - one being that she does not have to look after 2-3 children but hundreds. Indian Express once carried a report on its front page calling her (a very famous name which has just slipped my memory).

Vimla has agreed to cooperate. Her one big problem is time. With all the work of the Trust and of Istri Sabha, she insists absolutely on looking after our home including cooking, herself. She has one parttime helper. Her helper is invariably a young girl. When she gets married, Vimla has to look for new one. In every case relationship becomes one of mother-daughter. Vimla never had any problem with any of her helpers. And Vimla puts complete trust in her helper and this trust of hers has never been betrayed - (She has been in Chheharta for about 36 years) Some times she has had to lead very hard life. Some time back we had to change our quarter (rented one). We could not find a suitable one for quite sometime. Almost full one year she lived in a Verandah with one kitchen and one bathroom. (I had been living in our office for security reasons. She had to bear this hardship along).

14
4. 11/99

Conrad Amrajit Seal

I am sending you a cheque of
Rs. Ten thousand only for Amritsar City
Committee C.P.T. (Receipt also enclosed)
They are out of arrears of Assembly
Pension.

Total arrears received 1999 — 00.
(29.7.98 to 31.12.98)

=

To City Committee	10,000 — 00	
" Ekta Union	4,000 — 00	[cheque being attached] (send the receipt.)
Nisth. Party	4,000 — 00	
Arvina Dasg. Ali Memorial Trust	1,000 — 00	
	<hr/>	
	19,000 — 00	

Please also note that Vinula has paid her
arrears to the State Party except for two small amounts
paid to two Trusts

S.P.D.

15

31/10/98

Dear Comrade Asal,

I am sending a cheque of Rs. 100/- from me. It may be treated as donation from me for P.L. cons expenses or generally

Receipt has already been issued to me. Same is also being enclosed so that it helps to make the necessary entry. Receipt issued is also enclosed. Tear it off after making the necessary entry.

(PTO)

Who is now keeping the
Party account, after coming late
^{comrade}
Sunder Nath .

With greetings
Satyajit Dasg

ਪੁਰਜੋਰ ਅਪੀਲ

ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਅਤਵਾਦ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਰਿਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ

ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਰਿਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ, ਜੋ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਵੁਮੈਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੇ 1989 ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਦਦ ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜੰਮੂ, ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਵੇਲੇ ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਵਿੱਦਿਆ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਣ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 641 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਈ.ਸੀ. ਟ੍ਰਸਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 86 ਵਜ਼ੀਫੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅੰਨ੍ਹੇ-ਵਾਹ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੋਲੀ-ਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਬ-ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਮੁਆਇਨਾਂ ਕੀਤਾ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ।

ਵਜ਼ੀਫਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤੱਕੜੀ ਗਿਣਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਵੀ, ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਾਲੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪ੍ਰੀਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 143 ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਈ.ਸੀ. ਟ੍ਰਸਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 18 ਬੱਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟ੍ਰਸਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਪੁਸਤਕ-ਭੱਤਾ ਵੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ 100/- ਤੋਂ 1000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਉਚੇਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ (ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਪੀ) ਸਰੀਰਕ-ਭਕਿਸਤਾ, ਬੀ-ਐਸ-ਸੀ, ਬੀ-ਕਾਮ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਅਤੇ ਡਰੈਸ-ਡੀਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਆਦਿ ਦੇ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

1996 ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਸਬਾ ਡੱਬ ਵਾਲੀ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਭਿਆਨਕ ਅਗਨੀ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ 47,000/- (ਸੱਤਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 20 ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਜ਼ੀਫੇ ਮੰਜੂਰ ਕੀਤੇ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ।

ਟ੍ਰਸਟ ਹਰ ਸਾਲ ਗੁਣਵਾਨ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਟ੍ਰਸਟ ਛੇ ਅਪੰਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 300/- ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਅਪੰਗ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਟ੍ਰਸਟ ਉਹਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ, ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂ-ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭੁਚਾਲਾਂ ਕਾਰਜ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝਲਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਸੰਨ 1996 ਤੋਂ 2001 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਾਡੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਅਨੁਦਾਨ ਕੁਲ 1,26,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਨੇ ਅਰੁਣਾ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਸਰਪਸਤ ਵੀ ਰਹੇ 100 ਵਜ਼ੀਫੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਛੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕਿਆਂ 95 ਵਿਦਿਆਰਥੀ 100/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਜ਼ੀਫਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਾਭ-ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ, ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਢਾਬਿਆਂ, ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਮਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਚਲਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਬਿਨਾਂ ਤਨਖਾਹ ਕੱਟਿਆਂ ਦੇ ਦੇਣ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਬੱਚਾ 50 ਰੁਪਏ ਸੇਵਾ-ਫਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਟੋਲੀ ਮਾਰਚ 2001 ਦੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਜ਼ਸਨ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਵੀ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਕੱਢ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਇਹਨਾਂ 17 ਵਿੱਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਡਲ ਤੱਕ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਤਾਂ।

ਟ੍ਰਸਟ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਸਕੀਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਘੱਟ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ 1000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 5000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਵੱਲੋਂ ਕੱਪੜੇ ਸੀਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਕ ਸਕੀਮ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਜ਼ੀਫੇ ਲੈਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 14 ਲੜਕੀਆਂ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਅਰੁਣਾ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਰਜਿ.) ਨੂੰ ਵੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ 25,000/- ਰੁਪਏ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵੱਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵੱਲੋਂ 85175/- ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਾਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਖਮੀ ਅਤੇ ਅਪੰਗ ਹੋ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਟ੍ਰਸਟ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਅਸੀਂ ਲੋੜਵੰਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ 6 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਅਰਕੇ ਦੀ ਵਜ਼ੀਫਾ ਸਕੀਮ ਰੋਹਤਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਟੇਕ ਚੰਦ ਪੋਪਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਪਤਨੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਲਾਜਵੰਤੀ ਪੋਪਲੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ 20,000/- ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਆਰੰਭ 15-10-92 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿੱਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣੇ ਵਜ਼ੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਾਨਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 19 ਦਾਨਕਰਤਾ ਹਨ।

ਟ੍ਰਸਟ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਸ਼ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਦੋ ਸੋਮੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਦਾਨ ਜੋ ਕਿ ਲੇਖਕਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ-ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਦਾਨ ਉਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਆਈ-ਸੀ-ਟ੍ਰਸਟ ਨਵੀਂ-ਦਿੱਲੀ ਐਸ-ਜੇ ਜਿੰਦਲ ਟ੍ਰਸਟ, ਨਵੀਂ-ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਸਾਡੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਸ਼ਾ-ਲਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ ਫ੍ਰੈਂਡਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨ ਭੇਜਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜਾ ਸੋਮਾ ਹੈ ਵਾਧੂ ਵੰਡਾਂ ਉਪਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਆਜ। ਬਦ-ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਆਮਦਨ ਉਪਰ ਮੈਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ, ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕੀਏ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਸੁਭਾਓਤਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੇਈਜ਼ ਅਕਾਊਂਟ ਚੈਕਾਂ-ਡੀਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਰਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ (ਰਜਿ.) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਉਪਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ।

ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਰੀਲੀਫ ਟ੍ਰਸਟ
ਏਕਤਾ ਭਵਨ, ਛੇਹਰਟਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਪਿੰਨ 143105

ਓਸਮਾ ਰੇਖੀ
ਰੇਅਰ ਪਰਸਨ

ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਗੁਪਤਾ
ਜ਼ਾਇੰਟ ਸਕੱਤਰ

ਵਿਮਲਾ ਡਾਂਗਰ
ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ

AN APPEAL

To help continue stipends for children of victims of terrorism; educate child labourers, and support other Social Welfare schemes. Contribute generously to Punjab Istri Sabha Relief Trust

Punjab Istri Sabha Relief Trust constituted in January 1989 by Punjab Istri Sabha, an affiliate of the National Federation of Indian Women has rendered immense help to families of victims of terrorism in Punjab, Haryana, Himachal, Jammu & Kashmir. At the peak of terrorism in Punjab the Trust gave stipends to nearly 641 students including 86, given by I.C. Trust enabling them to continue their studies, Members of the Trust visited hospitals and sites of indiscriminate shootings and bomb blasts, met the injured and offered them monetary aid on the spot.

A big number of stipend holders, both girls and boys have passed out and got settled in life. Many are doing jobs.

But still we have 143 students belonging to terrorist victim's families including 18 of I.C. Trust continuing their studies. Apart from stipends the Trust gives them annual Book allowance ranging from Rs. 100 to 1000- Several students are studying in higher classes doing courses in Physiotherapy, B.Sc., B.Com, Electronics, Dress Designing etc.

The Trust gives monetary awards to meritorious students every year.

It is giving Rs. 300/- per month to six handicapped victims who became totally incapacitated in terrorist shootings.

The Trust went to the help of thousands who suffered in communal riots in Maharashtra. The floods in Andhra, Orissa and West Bengal, earthquakes in Maharashtra and Gujrat. Our donations totalled Rs. 1,20,000/- in the period from 1996 to 2001.

With the restoration of peace in Punjab the Trust initiated new schemes. It resolved to give stipends to 100 students in the name of late Aruna Asaf Ali Veteran freedom fighter and life time patron of the Trust. Already 95 students belonging to economically weaker sections of society in six districts of Punjab and the Union Territory of Chandigarh are receiving these stipends at the rate of Rs. 100/- per month. All of them are studying in Government Primary schools.

Selection of the beneficiaries is made in consultation with Heads of schools and preference is given to girl students.

The Trust started Child Labour Study Centres in Amritsar and Mohali in 1998 for children working in factories, Tea shops, dhabas, brick kilns, domestic establishments etc. and motivated them to study upto primary stage. Their employers were persuaded to allow them two hours leave to study without deduction in their wages. Besides aid to students, teachers are paid monthly honourarium of Rs. 50/- per child. The first batch of 17 Child Labour students appeared in March 2001 for primary examination of the Board and all of them passed with merit. Their success was celebrated by holding big functions both at Amritsar and Mohali. These were addressed by prominent educationists and personalities. The Trust has decided to give stipends to such of these 17 children who have already got adjusted/admitted in some schools for education upto middle standard.

The Trust is running another scheme of giving aid to rape victim girls belonging to low income groups, ranging from Rs. 1000 to 5000/-

The Trust has a scheme of donating Sewing machines to girl stipend holders on their marriage. During the last three years 14 girls have benefited from this scheme.

The Trust contributed Rs. 25000/- towards the educational and cultural projects of Aruna Asaf Ali Memorial Trust (Regtd.), Chandigarh.

A total amount of Rs. 85175/- was contributed to help the families of brave jawans and fighters of the Kargil war who laid down their lives for India's unity and integrity-While families of those who died were later given substantial help by the Government, those injured and incapacitated were neglected. Our Trust took upon itself to give relief to those injured who approached us. We are also giving stipends to six children of deserving families.

The land mark stipend scheme pioneered by late Sh. Tek Chand Popli retired Headmaster of Rohtak school with inaugural donation of Rs. 20,000/- to perpetuate the memory of his late wife Lajwanti Popli was launched by the Trust on 15-10-92 to grant one stipend in perpetuity to a student belonging to a terrorist victim family and the stipend is named as per Donar's wishes. We have at present Nineteen donars under this scheme.

The Trust spends nearly five lacs annually on its various projects. The income of the Trust is derived from two sources, firstly from donations received from all over the country, from writers, educationists, journalists, legislators, associations of employees, trade unions, Women's organisations and by humanitarian personalities who sympathise with our cause. I.C. Trust, New Delhi and is S.J. Jindal Trust New Delhi have been helping our Trust regularly. Asha-La and India Friends association are two organisations in USA that send us liberal donations every year.

Second source of income is interest on surplus funds.

Unfortunately, rates of interest have been falling continuously in recent years adversely affecting our income. We have therefore to make a very special effort to raise funds to be able to continue rendering help to victims of terrorism as well as to economically weaker sections, the under privileged and the downtrodden being helped by the Trust.

We appeal to all our friends, well wishers and donars to send us generous contributions through Payee Accounts cheques, Demand Drafts and Cash in favour of Punjab Istri Sabha Relief Trust (Regd.) at the following address :

PUNJAB ISTRI SABHA RELIEF TRUST

Ekta Bhawan, Chheharta, Amritsar.

Pin-143105

Oshima Raikhy
Chairperson

Kulwant Rai Gupta
Joint Secretary

Vimla Dang
Hon'y Secretary

ਸਿਤੀ 24/8/2002 ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਤਾ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ
 ਕਰ, ਡੇਰਾ ਦੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਡੇਰਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ~~ਕਾਰਜ~~
 ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ
 ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ
 ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ
 ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ

ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ
 ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ ਕਾਰਜ

Com Anayit Asael

Please add this
information to
your report.

Danks
Hay

Also enclosing a
printed Appeal

Punjab Istri Sabha

21

ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ

Affiliated to National Federation of Indian Women

(Regd. Nos. 783/1, S. C. of 1954-55)

Ref. No.....

Dated.....

ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 20 ਜੁਲਾਈ 1989 ਵਿਚ ਕਥਾਪਤ
ਕੀਤੀ ਗਈ - ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ ਹਿੱਸੇ

- 1) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ 143 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ
ਕੇ ਅੰਦਰਗਠੀ ਦੇ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਤ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣ
ਵਿੱਚ 10 ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਮਾਜ ਪੁਸ਼ਟ 33 100 ਤੋਂ 1000 ਰੁਪਏ
ਦਿੱਤੇ ਗਏ।
- 2) 7 ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 300 ਰੁਪਏ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ
ਕੇ ਅੰਦਰਗਠੀ ਦੇ ਸਿਰਫ ਜਰ।
- 3) 95 ਵਕੀਲ ਸਮੇਤ ਮਾਨਵਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 6 ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਵਿੱਚ 100/- ਰੁਪਏ ਸਮੇਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਮੇਤ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ
ਅਫ਼ੀਸ ਤੌਰ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਵਿਚ 15 ਬੱਚਿਆਂ
ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਣ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਖੀਆਂ
ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੰਗੇ ਸਮੇਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ
ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਣ
primary ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - 5090 ਬੱਚਿਆਂ
ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ।
- 4) 2 child labour Centres ਮੰਗੀ ਤੇ
ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - 1000 ਰੁਪਏ ਦੇ
ਵਕੀਲਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਨੂੰ 2 ਘੰਟੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

रिडिग ब्रांच - रिडिग ब्रांच दिवस प्रमुख
 गतिमान न वरुण वरुण वरुण functions रीड
 गे 22 - वरुण गतिमान गतिमान - वरुण
 प्रकृतियों की donations सब रिडिग गतिमान
 गतिमान। *Principals, District Education Officers,*

- समग्र री प्रमुख दिवस प्रमुख री 85175/- री प्रमुख
 वरुण गतिमान री गतिमान री गतिमान री री री ।

- गतिमान वरुण गतिमान, गतिमान, गतिमान
 री गतिमान री री री री री री री
 1,30,000 गतिमान गतिमान री री रिडिग
 गतिमान ।

- री री *annual expenditure* री गतिमान
 5 री री *Simple Funds* री *rate of interest*
 री *decline* सब री री री री री री री
 गतिमान सब *donations* री री री री री
 गतिमान री री गतिमान 31-3-02 री
financial year री री री 359519 री
donations री री री री । *interest*
 री 2,12,354 - *total* 571,873
 री - गतिमान री री *beneficiaries*
 री री री री । री री री री ।
Thiruday

MC
MC
SOMASAR

द्वे

डिप्टी कमिश्नर,
कन्नडा

वसुदेव
वसुदेव

मैत्रि मित्र,

कुपुर्वाड मन्डल,
कन्नडा-२

No. MA/MC-2/4039

04/28/2/02

Teher

दिना :- श्री नरसिंहा पार्क ठीक दूजे सिद्धा रीगड मण्डल
कन्नडा, कन्नडा री मन्डल पत्रे मन्डली वल्लु चारो।

126
11/1/02
MC

पत्र पत्रे

दिना वरुड पत्रे री MA/MC-2/257 सिद्धा 10-1-02
र उद्ये दिना।

693
28/2/02

कुपुर्वाड उद्ये कपुर्वाड पत्रे री मन्डली सिद्धा
मन्डली री दिना वरुड दिना वरुड री उद्ये उद्ये दिना वरुड
दिना वरुड री वरुड दिना वरुड री वरुड।

वसुदेव
ok
TS

श्री डिप्टी कमिश्नर
कन्नडा
दि

No. MA/MC-2

कुपुर्वाड री कन्नडा सिद्धा मन्डली मन्डली मन्डली, कन्नडा
रु सिद्धा री वरुड पत्रे री: 150 सिद्धा 5-1-2002 र उद्ये
दिना वरुड री वरुड री वरुड।

539
21-3-2002
ok
383
8/4/02

श्री/ -
श्री डिप्टी कमिश्नर
कन्नडा

No 5001md 693r

Prn 14312

ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੁਲੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕੁਲਕਾਰੀ
ਕੋ ਪਿੰਡ 2230 ਦ ਪਤਨੇ 5001md/26K
Prn 11-1-02 ਦੇ ਟਕਸੇ ਵਿਚ ਤੁਲੀ ਪੁਰਾਣੀ
ਪਿੰਡ ਕੁਲਕਾਰੀ ਕਾਰੀ

Sub Divisional Magistrate
Amritsar-II.

ਪਤਨੇ ਪੜ੍ਹੇ/ ਕਾਰੀ ਤੁਲੀ ਕੁਲਕਾਰੀ
ਕਾਰੀ ਪਿੰਡ 22

N Singh

8/4/12

480 no 480

ਕਾਰੀ ਪਿੰਡ 22

ਕਾਰੀ ਪਿੰਡ 22

ਕਾਰੀ ਪਿੰਡ 22

ਮਸ਼ਨਰ

A
111-2

2

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ,
ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ,

ਉਮ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ,
ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ-2

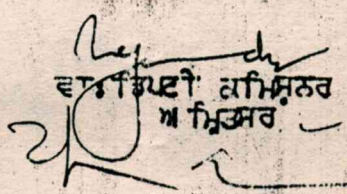
ਨੰ: ਅਮ. ਏ -1/ਅਮ.ਸੀ. -2/ 251

ਮਿਤੀ: 10/1/02

ਵਿਸ਼ਾ :-

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਆ ਪਾਠ ਡਾਕ ਵੈ ਜਿਨਾ ਨੀਗਲ ਸਰਵਿਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਅਸਤੀਤਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਖੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਆ
ਪਾਠ ਡਾਕ ਵੈ ਜਿਨਾ ਨੀਗਲ ਸਰਵਿਸ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਅਸਤੀਤਾ
ਦੇ ਜਿਤਾ ਹੇ। ਇਸ ਨਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਗਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮੈ ਮੈਂਬ ਸਿਸਟ ਵਰਕਰ ਦਾ ਪੁਰਾ
ਖਰਚਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਕ੍ਰਿਕਟਮ ਕੋਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਾ. ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ
ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ

dated
suitable
legal
who had
so far

Asalji

Yesterday I happened to visit Company Bugh. Some employees of the Club happened to me.

They had been told that they are ~~workers~~ not covered by Labour Laws.

I think they are covered by Industrial Disputes Act. I have been told that there is a Supreme Court Ruling also.

☞ Hanrikishan Advocate's opinion can also be sound ed.

17/7/2007

Satyopal Dang

P.S. I had tried to contact you on phone but you ~~were~~ away had gone to the courts.

27

copy for favourer of Publications

SATYAPAL DANG

Ekta Bhawan,
Chheharba (A.S.R.)
14, 3105

Dear Comrade Bardhanji,

I don't remember whether I wrote to you about telepathy. My memory is pretty bad now. However, I cannot sit idle but only read and write because I live in Chheharba.

What I wish to say is this:

Telepathy enables those who have its connections to intrude upon privacy of anyone they would like, if that person has a connection.

It is well known that to intrude upon the privacy of anyone is morally wrong and constitutionally and as per law of the land illegal.

Telepathy may be doing some good— may be much good— but it can and does great harm.

I don't have a telepathy connection and will not have it even if I am offered to be given a connection free of any charge.

I am of the opinion that the CPI or the CPI Sect should not come out with a statement re this. My own opinion just now is that it should be banned.

I am thinking of trying to get someone to go to the Pb & Haryana High Court or even Supreme Court to seek ban on telepathy.

With regards,

Yours Sincerely,

Satyopal Dang

11/7/2007

28
Dear Anagrit Ansal

We are facing a acute problem of
invertet. which must be installed to feed the
Rtkalmission offices. Power problem is getting serious
everyday & there are long power-cuts
Please Ensuret Sanction necessary expenditure
for the same. VIJAY informs us that
about 3500/- will be deprived. Chharta
party is collecting money for the Central
Funds everyday and must be helped
Please take this very seriously.

Yours sincerely
Vimlabang

By Shukla - Subject
- 1/2m: Clothes
- 1/2m: a bed

Satyapal Dang

Tel : 0183 - 258631

30

EKTA BHAWAN,
Chheharta - 143105.
Distt : Amritsar (Pb).

Handwritten notes at the top of the page, including "D.S. : : : : :", "now by", and "passed by my ml, 20/4/02".

Dated. 20.4.2002

Dear Comrade A. B. Bardhan

Dear Comrade Bardhan

This is with reference to your letter dated April 16, 2002 addressed to Comrade Anwarul Haq (Asal) Secy ASR 15 Distt. Council CPI, a copy of which was endorsed to me.

1. Some cognate or launch Cguppata had addressed to Madam Sonia Gandhi President INC about tensions between Bhabo Sahib & shy Anuradha, it had also made some suggestions which would ensure Cg. winning all seats in the forthcoming elections to the Municipal Corp. Corporations. A copy of this letter had been endorsed to me (not personally but CPI man)

2. It was I who suggested that a letter from the Party should go to Madam Sonia mentioning some impl facts. I prepared a draft letter & sent to Com Asal, with some changes, Comrade Asal wrote that letter to Madam Sonia. It would then seem that Com Asal should be blamed for any breach of any Party Code that may have taken place. There were other copies of the formal letter than some copies which may be prepared & circulated.

4. If you would like to have a copy of the letter which I sent to me - which is a copy of his letter to Comrade Gandhi, you may kindly instruct Asal to send you a copy.

Since your wish to you, I may put down some aspects of elections in Amritsar West Assembly constituency

copy to Comrade Anwarul Haq

3)
 1) Bhakia did announce formally his support to CPI candidate. However he put up a Congress man of his group as a candidate of Shriwad Bawan Party. And all his activists & followers went all out in his support. Some (a few) who had started working for CPI candidate in their own, were forced by Shri Bhakia to retreat & to work for his candidate, which they did.

2) Shri Anand Singh in fact helped Shri Soni who was also being supported by Badal.

3) CPI comrades are bitter & many have been saying that they will not support Bhakia in future under any circumstances.

← पहला मोड़ First Fold →

अन्तर्देशीय पत्र कार्ड
 INLAND LETTER CARD

copy for Comrade
 A Seal

Comrade A. B. Baidyan
 General Secretary
 Communist Party of India
 15 Keshavnagar
 New Delhi

भेजने वाले का नाम और पता & Sender's name and address

SHYAM PATIL DAVN-E

Chheharba

(Amravati)

Pin 143105

← दूसरा मोड़ Third Fold →

← दूसरा मोड़ Second Fold →

इस पत्र के अन्दर कुछ ना लिखें NO ENCLOSURES ALLOWED

यहाँ काट कर खोलिये To Open Cut Here

TAJ MAHAL

Com. Sidhman, J)

broken meeting during
elections number over 45

- ① List is enclosed - Attendance
was 30 to 80 to 200 - Some
of meetings were even bigger
500 - 600.
- ② Groups moved door to door
& in hotels as in
Chhokarta every evening
Kanika BACHH - Layit Arwani
Puthghar - (Daily Needs
Group - Puthghar
- ③ In the last week meetings
only jobs were addressed
by us & Congress workers in
some places

Com Anagrit Ansal

16/12/88
33

I will not be able to
come for the QB - but

① Thursday centre will involve
our major cadre here

② In Orissa, I have sent my
suggestions to Com Tarika An
Amritsar Istri Sabha has
sent Rs 9000/- directly
to UKal Mahila Samithy
through NRIK. Trust has
sent 10,000/- to UKal
Mahila Samithy & 5000/- to
Eminster Fund, besides
this

③ Women will now prepare
for 8th March Global March
Rally of 10,000 women in
Chandigarh and NRIK Comerif
in Ludhiana and collect 15000/-.

These programmes be noted, please

un-exempted establishments, there is not discrimination in this matter between exempted and unexempted establishments.

2. (b) The Committee recommended that whenever a case of defalcation comes to the notice of the employee of the Regional Commissioner, immediate and effective steps should be undertaken to see that the defalcated amount is recovered from the concerned persons/person.

(c) A specific provision be made in the Act to the effect that employers be made liable to make good the defalcated amounts as the exempted funds are administered under the direct supervision of the employers. Any defalcation by the subscribers is not covered under this recommendation.

(a) The investment pattern being the same both for exempted and unexempted funds, there is no reason why any exempted fund should be crediting lesser rate of interest than that declared by the Central Government; in respect of unexempted funds, therefore all exempted funds should be required to credit atleast the same rate of interest as is declared by the Central Government in respect of unexempted funds from time to time.

(Con Amended)

Ekta Bhawan
Putlighar
Amritsar 143001.

12-01-2000

Respected Com. Bardhan Ji,

I wish to share with you my misgivings about the relation between the party and the mass organisations especially the Trade Unions.

I. (1) The World Federation of Trade Unions had consistently taken the view that Trade Unions must be free of the control of Political Parties though not of politics.

(2) In the Madras A.I.T.U.C. Session (I think in 1991), Com. Inderjit Gupta who was the then General Secretary of A.I.T.U.C. hammered this view with great force and at length.

It became the official policy of C.P.I. and A.I.T.U.C. Certain decisions were taken and implemented regarding choice of office bearers of T.U.'s.

(3) In the Organisational Report adopted at Chennai Party Congress in 1998, in the section on Trade Union it is stated that:

"It is necessary for building up trade unions as real representatives of mass of workers. They should be independent of Party Control but not free from politics"

II. In my opinion our actions belie our agreed party policies.

will
I give a few examples:-

- (1) a. The question of unity of all trade unions especially the left TUs has been on the agenda of AITUC since long.
- b. Earnest efforts were made for AITUC - NMS merger by atleast three General Secretaries of AITUC including you for 2-3 years. Finally it was jointly announced that merger formalities will be complied by end of 1997 as far as I remember. Before that discussions were held at various levels and decisions for merger was confirmed.

2 copies

~~For Favour~~

For Favour of Publications

Comrade Anarjit Asal Secretary Anantpur City Committee of the CPI has issued the following:

20

Some newspapers have highlighted the fact that Vigilance Cell of the Local Govt Department of Puzal has unearthed many irregularities of the Building Deptt of the ~~Govt of~~ Municipal Corporation Anantpur. Actually, it is not an even ~~the~~ a tip of the ice-berg. ~~of the Govt~~ is "The real picture will emerge if an upright officer capable of withstanding all types of pressure is appointed to survey & find out which of the Corporation lands have been grabbed & by whom. We would also like to point out that many cases of corruption and gross misuse of powers against ~~it~~ & during the regime of ~~pres~~ the previous as well as the present Mayor have been hushed up even to check &

"If the Govt ~~is~~ has no will to reduce corruption not to speak of eliminating it, let it not at least let it not pretend that it is ~~to~~ fighting it"

Ehla Blawan
Putligha
Anantpur

— 2 - 99

Attended
Anarjit Asal
Secy
Anantpur City Com. Mees
CPI

The Malcospin Staff Association

H. O. MALOUL-152107

Ref. No. MSA/97-98/104-142

Dated 11-8-97

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ,

ਸ੍ਰੀ ਮਾਠ ਸੂਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ,
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਸਾ:-

ਬੰਦ ਪਈ ਮਲੋਟ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਤਾਈ ਮਿਲਜ, ਮਲੋਟ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ
ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਫੁਰਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਢਿਠਾਗਾਂ ਵਿਚ
ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਅਯੋਜਨਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਛੋ ਮਰਨ - ਵਰਤ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟਿਸ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਠ ਜੀ,

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਲੋਟ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਤਾਈ ਮਿਲਜ
ਮਲੋਟ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ (ਜਿਸ ਦੀ ਕਿੱਠਤੀ ਛੱਡ ਭਾਧ
50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ) ਦੁਬਾਰਾ 1996 ਤੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਠਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ੂਰ ਤੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ
ਮਿਲੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਛਕਾਤਾਰ ਆਪਣੀ ਚਿਉਟੀ ਦੇ ਕੇ ਰਹੇ।

ਸੂਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਜਨਵਰੀ ਉਠੀ ਸੋ ਸਠਾਨਵੇ (1/1/97)
ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਡੇ ਮੁਦੇ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ, ਰਜਿੰਦਰ ਪੁਸ਼ਾਦ ਦਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਇਹ ਡਰੋਸਾ
ਦੇ ਕੇ ਖਰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਠਾਠ ਹੀ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ
ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਰਠੀਜ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ
ਕਤਾਈ ਮਿਲਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਆਰ ਡੇ ਚਾਨੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੇ ਵਰਲੀ 1997 ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ
ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਰਹਾਇਸ਼ ਤੇ ਮਿਲ ਨੂੰ ਛਾਣ ਸਬੰਧੀ
ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮਿਲ ਛਾਣ ਤੇ ਅਸਰਬਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਠੇਕਿਠ ਸਟਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਬਕਾਇਆਂ
ਪਈਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤਰੰਤ ਰਠੀਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਢਿਠਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਯੋਜਨਾ
ਕਰਨ ਦਾ ਡਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਸੀ। ਠੇਕਿਠ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ
ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵਿਖੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1/8/97 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼
ਦੀਆਂ ਬਕਾਇਆਂ ਪਈਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤਰੰਤ ਰਠੀਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਢਿਠਾਗਾਂ ਵਿਚ
ਅਯੋਜਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਠਤੀ ਦੁਰਾਈ ਪਰੰਤੂ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਇਦੇ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਮਕਰ ਕਢੇ।

ਸੂਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਠੇ ਦੁਖ ਅਤੇ ਸ਼ਮ ਦੀ ਗਠ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਾਣੇ ਸੂਖ ਮੰਤਰੀ
ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਡੁਆਏ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਿਲ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਪਿਛਲੇ 14 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਨਖਾਹ
ਦਿਤੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਰ ਡਾਰਤ ਵਿਚ ਉਠਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਠਾਮਾ ਡੇ
ਵੀ ਤੋੜਾ ਗਠ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੁਠਾਮਾ ਡੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕਪੜਾ ਤਾ ਦਿਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਦੀ ਦੀ 50ਵੀਂ ਵਰੇ ਵੰਢ ਡੇ ਸਰਕਾਰ ਕਰੜਾਂ ਕੁਪਏ ਜਸਠਾਂ ਤੇ
ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰ ਇਕ - ਇਕ ਪੈਸੇ ਛੀ ਤਰਸ ਕੇ ਰਠ। ਇਕ ਪਾਸੇ
ਸਰਕਾਰ ਕਰੜਾਂ ਕੁਪਏ ਸਾਰਤਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਬਹੁਰਗਾ ਨੂੰ ਪੜਾਠ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਡੁਏ
ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਬੰਦੇ ਠੀਸਾ ਨਾ ਡਰਨ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾ ਛੀ ਪੈਸੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੜਨ ਤੇ ਅਸਰਬ
ਹੋ ਕੇ ਰਠ। ਸੂਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜਾਠ ਢਿਠਾ ਕੇ
= ਚਲਦਾ

Pranises ob
Basel Gert

ਕੜੀ

35
to go very much beyond T.U. work of
tackling day to day grievances of
individuals who seek our help

20/2/2000

Greetings

Satyajal Dang

P.S. I also suggest that all City Executive
members should have clear cut fixed
duties & there should be regular
check up on that basis. While
fixing this need of paying attention
building AFSF, etc etc, should also
be taken into consideration. SD

The Malcospin Staff Association

H. O. MALOUT-152107

Ref. No.

Dated

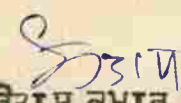
=2=

ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਬਣਾਣਾ ਹੈ । ਪਰੰਤੂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਸਾਡੀ ਹੀ ਬੇਜਗਾਰ ਕਰਕੇ ਸਥਾ ਤੇ ਹੁਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

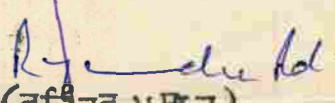
ਸ੍ਰੀ ਮਾਠ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਰ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁਠਾਈ 1996 ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਪਈਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਰਲੀਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ/ ਸ਼ਰਕਾਰੀ ਢਿਠਾਗ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਅਭਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਜੇਕਰ ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 25/8/97 ਤਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮਿਤੀ 27/8/97 ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਦਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਰੋਤਾਸ ਕੁਮਾਰ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਮਲੋਟ ਦੇ ਵਰਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਤੋਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ । ਮਰਨ ਵਰਤ ਦੇ ਵੇਰਾਠ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

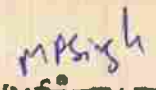
ਸ੍ਰੀ ਮਾਠ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਮੁਸਲਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤੁਰੰਤ ਜਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋਗੇ । ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ।

ਰੋਤਾਸ ਕੁਮਾਰ
ਮਾਲਕੋ ਸਪਿਠ ਮਲੋਟ ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵਿਸਵਾਸਪਾਤਰ

(ਰਜਿੰਦਰ ਪੁਸ਼ਾਦ)
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਰੋਜ਼ਾਡੀਠਿਲ ਕਮਿਟੀ
ਸੁਬ ਸਟਾਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ
ਸਪਿਠਵੇਲ ਮਿਲਜ , ਮਲੋਟ।

(ਮੁਖਇੰਦਰਪਾਠ ਸਿੰਘ)
ਪ੍ਰਧਾਨ।
ਮਾਲਕੋ ਸਪਿਠ ਸਟਾਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ , ਮਲੋਟ।

ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਇਕ ਉਤਾਰਾ ਚੋਠ ਨਿਯੋ ਮਾਲਕੋਗੋ ਵਿਕਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਵਿਚ ਤੇ ਜਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

- 1) ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਆਰ. ਨਰੈਇਣਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਾਰਤ ਸ਼ਰਕਾਰ ਠਵੀ ਦਿਲੀ ।
- 2) ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਕੁਜਰਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਸ਼ਰਕਾਰ ਠਵੀ ਦਿਲੀ।
- 3) ਸ੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮਵਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਸ਼ਰਕਾਰ ਠਵੀ ਦਿਲੀ।
- 4) ਸ੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਲੋਕ ਸ਼ਾ ਠਵੀ ਦਿਲੀ ।
- 5) ਸ੍ਰੀ ਹਰਕਿਲ ਸਿੰਘ ਸੁਜੀਤ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਠਵੀ ਦਿਲੀ ।
- 6) ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਠਵੀ ਦਿਲੀ ।
- 7) ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਿਪੁਮਠਰਾਂਈਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ , ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
- 8) ਰਾਜਪਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਰਕਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
- 9) ਸ੍ਰੀ ਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਆਮੁਰਾ , ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
- 10) ਸ੍ਰੀ ਬਨਰਾਮ ਜੀ ਦਾਸਟੰਡਨ , ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਵੇਜਗਾਰ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਕਰਕੇ = ਕਲਦਾ

Secy, Amritsar City Committee
CPI

urgent

40

Dear Comrade,

I suggest as following:

(1) Formation of Joshi - Adhikari Institute (ASRI) Chapter should be placed on the agenda of the next meeting of the CC ^{Executive} - Aim (Immediate member) At least 50 members within a month - A meeting once a month - To discuss some imp't issue (political, economic & ideological.)

One Comrade should be made incharge - others should help

Ripudaman
Amritsar
this
case

(2) City Committee of the CPI should honour in a function: (a) Michael Bharti for his role in the Jallianwala Bagh Sabra (b) Family of Bawaan Ghanshyam & Babi Pritham Rao for their role in saving a very large number of Muslims families in 1947 at the time of the partition.

Families of these ~~bold~~ comrades killed by terrorists may also be honoured at this function.

(3) City Committee should not feel free to do anything re "Wala" film & also earlier re RSS issue ^{thrown up by separatist} ^{Govt} Above proposals should be important also as City Party as at present is unable

Repatriation Orissa Relief 41

सामान्य नै जाति का है। मंगरिमा जाति
मंगरीय है। विपदा पूर्वक शक र उ
पेरीमा व शक्रे मार्गे धारा व र उ
र-गं डा र प्रताप शक्रे वृगीमा
र उ र क जात। उमा विपदा पूर्वक

(1) पुत्रीमा शक्रे उ-उत्तर वर शक्रे रंगी
गर उ विर उर-शक्रे माय 5000/-
र उ र उरिमा जाते।

(2) उरीमा विर माय मंग शक्रे
र उर वर री मंगरिमा र उ र
उर उर री People Relief
Organisation मंगरिमा उ र उ र
मंगरिमा New Age री र उ र उ

(3) Man Organisation रीमा
मंगरिमा री री रीमा र उ र उ
र उ र उ - री री री
मंगरिमा री री 4000/- र उ
NFIW री री री।

Vinodan
16/2/55

ESTRI FRONT Report 42

30 JAN to 2nd Feb 2000 खिमाता

Conventio

1) अठ्ठीपुन मज्जा टा ठो मर
ये र मर उ किन्ती सुद्वर मर
खिमाता दिम उषी - मन्दिउमर
उ 10 म्बिडां ह किमा रिमा ।

उमडे

मन्दिउमर री 8 म्बिडां री
2) उषी मर मन्दिउमर मादिमा
उमरा री मन्दिउमर रिदार
उ म्बिडां उमरा री 2
किन्ति मर मीदिंगा री उषी
दिम री दिम लर हरी
मरदर री किन्ती मडा री उषी
किमा रिमा - उषी मर दिम
मन्दिउमर रीमा top-most
activist मर ।

③ 8 Feb ②
 Senior Secondary
 School DCM TRUST
 ब्रह्मचरुत रात्रि अंश
 रीतिकां दे वेदिनां
 गमनं च चित्रं
 रीतिकां च चित्रं
 clock चित्री गरी -
 गमनं च चित्रं
 रीतिकां च चित्रं
 दे रीतिकां गरी मी ।

- चित्री च चित्रं
 रीतिकां च चित्रं
 रीतिकां च चित्रं
 रीतिकां च चित्रं
 रीतिकां च चित्रं

12 Feb चित्री - चित्रं
 रीतिकां च चित्रं

(3)

44

15 Feb रागदिहवा दिग्गदा ।

20 Feb रेवठ रैरी दिग्गदा
परिपठ

22 Feb पञ्जीपठ

25 Feb वठअममठ दिग्गदा

उठ विरादिमा री वारी रंघठ 7
~~24 Feb~~ उठ रैरी री
उठ रैरी री

8 मार्च री रैरी उठ वारी

पठिठां र लखठ नी उी

माउ विर री रैरी उठ 300

मी - माठे पावले पाठे

रुगी मिठ - मुठि दिग्गदा

दिग्गदा - उठपुठ - दोगवा

रैरी उठ, पठठ मुठि उठ

पठिठां रैरी उठ गये ।

16 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ
 3-4 ਪੰਨੇ ਦੀ ਹੋਰੀ ਤੋੜੀ
 ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੁਝ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀਆਂ
 ਭੀ ਜਲ - ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੰਨੇ
 ਹੋਰੀ ਕਰ ਸੀ । ਸਭ ਕੋਲੈਕਸ਼ਨ
 ਤੇ ਵਿਆਹ ਵਿਠਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬ
 ਵਿਠਤੀ ਜਗਾ ਵੀ ਪਾਠੀ ਸੀ ।
~~ਪਾਠੀ ਕਰਦੀ~~
 ਵਿਠਤੀ ਜਗਾ ਦੀ participation
 ਜਾਤ ਤੇ ਪਾਟ ਸੀ ।

16 ਮਾਰਚ 9 C T ਦੇ
 field officer, ਮਹਿੰਦਰਾ ਮਿਸ਼ਨ
 ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੀਰ ਤੇ
 ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਫਿਰਕਾ ਵਿੱਚ
 ਪਾਠੀ ਤੇ ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ
 ਸਹਾਇਤਾ ਸੀਰਿੰਗ ਤੋੜੀ ।

Women's Report

1. Best campaigns in this period were the Nov 17th Youth Rally + Orissa Relief.

146

For Youth Rally, Estri Sabha workers in Chhatisa + Ghampur made special efforts to mobilise young girls. At least 8 meetings were held in Chhatisa, Kradali - Ghampur, Narasingal addressed by NJ Sabha leader Estri Sabha from 11th Nov to 16th Nov. 200 young girls joined the Rally from Chhatisa.

Similar approach was made by

① Estri Sabha workers in Puthigla too. by Sunder Kunt + Double - reports be taken from other areas.

② For Orissa Relief big jathas of women led by Estri Sabha + CIO collected clothes, etc, utensils, shoes in Chhatisa, Puthigla, Gopal Nagar, Hanpura, Verka, etc. In Chhatisa a group of ten to twelve women worked for 10 days in the house of Sumitra Sharma for 4-5 hrs sorting out clothes despatched in 4 trucks by Deputy Commissioners.

③ At the call of NFIV Estri Sabha made relief collection on special Receipt Books. We have sent 5000/- to Utkal Mahila Samiti through NFIV. Will send another 5000/- soon. Jayal Estri Sabha Relief Trust has sent 10,000/- to Utkal Mahila Samiti and 5000/- to Chief Minister, Orissa. We have already received receipts for the money sent by us from NFIV + Utkal Mahila Samiti directly.

Nolan Nagar

2000 की नकद

16-12-99

2 एक रुप

I एकाई वन
I मास ए वन

(विशेष) - इन्फो ए वन ए नकद ए

वा. केंद्र - मास. इन्फो - वन ए वन - नकद ए वन

- इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

- इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

2 - इन्फो ए वन ए वन

एक रुप -

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद ए वन ए वन

(वा. केंद्र - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन)

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

1900 ए वन ए वन

नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन
नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन
नकद - इन्फो ए वन ए वन ए वन ए वन

6. Women attended the State Convention at Chandigarh in preparation for 8th

(4) "8th March 2000" Global Campaign Rally of 10000 Women is being planned in Chandigarh. Women of Amritsar will raise

(5) Rs 15000/- for the Ludhiana meeting of NFIK Council to be held in Jan end ^{and} for the 8th March Campaign & Ludhiana meeting, big number of women's meetings are being planned.

Vineet Day

6-12-98

The Punjab Istri Sabha Relief Trust (B)

Starting with a Corpus Fund of 8.94 lacs ^{in 1988} the Trust raised resources to the order of 47.71 lacs by 96-97. It was able to do that by continuous hard work and help to victims. Head office of the Trust is in Alta Bawan, Chleharta. V. Darg functions as Hon'y Secretary. There is one paid office Secy (Shant) getting an honorarium of 1000/- pm and part time Accountant

(2750) \$ m

Total of 26.48 lacs has been disbursed in past 8 yrs out of which 87% that is 23.03 lacs was spent on education of terrorist victims. At its peak of terrorism we had 641 children

(2)

but these got reduced, as Punjab Govt started giving ex-gratia grants to children of terrorist victims, ^{for education} however. Not all categories were granted ex-gratia amount, for education — children of Govt servants, police, Home Guards were excluded. The Trust helped children of the above categories. It is helping over 188 children including children of victims of Kashmiri militants, in Amritsar City many families of Govt servants, police and children of handicapped are getting stipends. Rates of stipends are revised

from time to time - The
Trust also gives Book
Allowance to students -

After restoration of
peace in Punjab the Trust
evolved New Schemes

① Child Labour Education Centres

Three Child Labour Education
Centres are being run -
One in S.S. School - Chlehasda
one in Beas and the third
in MOHALI - Children are
given education upto primary
for two hrs daily. They have
to get permission from their
employers/parents and are
paid Rs 10/- each. Teachers
are paid at the rate of
Rs 50/- per child - We have

(4)

20 children in Chlcharta
and 14 in Beas. A
child who has been working
since one year as child labourer
and is in the age group
of 4 to 15 yrs is admitted
in child labour class. Dr
Ankitar Prof Puri donated
Rs 3000/- for the chlcharta
Centre. Sweaters & shoes
have been donated by some
professors and doctors

(2)

Arvna Asab Ali Stipend Scheme
was launched by the Trust in
JAN 1998. A Centre is
running in Dapai, Haripur
It has ten children. Now
the number has been
increased to 15. The selection
of very poor children is

made ^⑤ with the help of
 Principal/Headmistress
 The project is operating
 only in Govt Schools. The
 stipend of Rs 100/- pm is
 disbursed every month by
 Ustrisala workers.
 At present the Trust is
 giving 100 stipends in 7
 districts - 50% of the
 stipend holders must be
 girls. The purpose of this
 scheme is to help poor
 children to acquire atleast
 primary education and
 ensure that there are no
 drop outs.

③ Financial Aid to ^{minor} girls who
 become victims of Rape, is
 the third scheme. In Andhra
 this aid ^{of Rs 1000} was given to one

6
Rape victim SONIYA
raped by Baldev Singh
in a Dera near LUNRANOJ
The girl is in Nari Niketan
Case is pending in court
Under the same scheme
Rs 5000/- (maximum allowed)
were given to parents of
Urvashi Kant of MATHAL
KALAN, SANGRUR

4. Sewing Machines are given
to girl student holders
when they get married - only
to families of terrorist victims

5. The Govt gives no allowance
to Handicapped (forced
to lead a miserable
life because of terrorist
shootings. The Trust
gives stipends to children of

Handicapped and also
an allowance of \$ 800
pm

We are not raising
any special drive for
Funds. We get funds
from our well wishers
and regular donors
belonging to all sections
of people. Accounts Trust
are audited every year. Com
Dang helps us. The 9 member

Trust is a ~~not any~~
Non party

Trust - With members including
Chandigarh + Patiala
+ Amritsar.

(2)
ਦਰਤਮਿਓ ਗ੍ਰਾਂਟ ਤਾਮਿਓ ਨੂਰੇ ਫੁੰਡੇ ਗਏ । ਗਾਖੀ ਤਾਂਗਾਓ ਤੇ
ਬਿਨ ਸਾਧੀ-ਦਾ ਸਾਧੀ ਜਗਾਇਆ ਰੀਏ

ਖਾਜ਼ਾ Senior Secondary School ਤੇ Complex ਰਖੇ
ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀ - ਖਾਜ਼ਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸਕੂਲ ਰਖੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀ - ਖਾਜ਼ਾ ਦੀ
ਪਰੋ ਫਿਰੀ ਬਸਦਾਈ ।

ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਖਾਜ਼ਾ ਬਸਾਓ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥੀਮੀ ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ
ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀ .

ਖੁਸ਼ਮਿਓ ਦੀ ਖੋਜਗਾਓ ਤੇ ਸਕੂਲ ਰਖੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀ,
ਗਮਪੁਗਾ ਮਿਓ ਸਕੂਲ ਰਖੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀ,

ਰਖਾਓ ਖਾਜ਼ਾ ਸਕੂਲ ਰਖੇ
ਸੁਰਾਬਗਿਓ ਜਮਨਾਓ ਵੇਲੇ ਤੇ ਸਕੂਲ ਰਖੇ,
ਗਮਪੁਗਾ ਰਖੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥੀਮੀ ਰਖੇ,

ਫੁੰਡੇ ਪ੍ਰਾਥੀਮੀ ਸਕੂਲ ਰਖੇ, ਪਿੰਡ ਸਾਓ
ਦੇ ਪ੍ਰਾਥੀਮੀ ਸਕੂਲ ਤੇ ਬਿਰਤਿ ਗ ਰਖੇ,
ਦੁਤਰੀ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀਆਂ

ਪੁਠੀਆ, ਦੁਦਾਰੇ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ - ਮਗਾਓ ਜ਼ਰ
ਦੀ ਖੋਜਗਾਓ ਤੇ ਗਿਓ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ

ਖੋਜਗਾਓ ਤੇ ਜਮਨਾਓ ਖੋਜ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ
। 1985 ਤੇ ਪੁਠੀਆਂ ਰਿਤੀਆਂ ਸਨ । ਬਿਨੇ ਗੇ ਤੇ
ਦੁਖੇ ਤੇ ਖੋਜਗਾਓ - ਜਮਨਾਓ ਵਿਚ ਤੇ
ਪੁਠੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਰਿਤੀਆਂ ਸਨ ।

ਦੁਖੇ ਜਮਨਾਓ ਤੇ ਵਿਚ ਖੋਜਗਾਓ ਦੀ
ਸਕੂਲ ਪੁਠੀ ਦੁਖੇ ਗਏ । ਗਏ ਸਕੂਲ ਤੇ ਪ੍ਰਾਥੀਮੀ

ਦੁਖੇ ਸਾਧੀ ਬਸਦਾਈ ਗਏ ।
ਗੁਏ ਦੀ ਪੁਠੀਆਂ ਵਾਰੇ ਤੇ ਪੁਠੀਆਂ
ਖੋਜ ਤੇ ਖੋਜਗਾਓ - ਬਿਨੇ ਖੋਜਗਾਓ
ਦੁਖੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਗਾਓ ਤੇ ਦੁਖੇ
ਖੋਜਗਾਓ ਤੇ ਖੋਜਗਾਓ । ਦੁਖੇ ਦੁਖੇ ਖੋਜਗਾਓ
ਤੇ ।

ਬਿਨੇ ਖੋਜਗਾਓ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਖੋਜਗਾਓ
ਦੁਖੇ ਤੇ ਗਏ ।

ਬਿਨੇ ਖੋਜਗਾਓ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਖੋਜਗਾਓ

3

ਰੰਗ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਖਿਆ - ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੋਢੀ ਗੁਣ ਦਿਖਾਈ
 ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਠੀਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਦਿਖਾਈ
 ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ - ਮਨੋਬਲੀ ਦਿਖਾਈ ਬੀਬਿਨ ਰੰਗਾਂ - ਮੀਰ ਤੇ
 ਜਾਂ ਤਿਹ ਬਾਰ ਬਾਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਾਫ਼ ਯਕਿਨੀ ਤੇ
 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ੀਤ।

ਮਨੋਬਲੀ ਦਿਖਾਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ
 ਘਟ ਤਰਕਾਰੇ, ਦਿਖਾਈ ਮਨੋਬਲੀ ਦੇ, S.P. ਤੇ ਯਕਿਨੀ
 ਦੀ ਸੋਢੀ ਰੰਗ ਤੇ ਸੋਢੀ ਦੇ, ਤਿਹ ਬਾਰ - 6 ਤੇ ਸਮੇਂ
 ਤੇ ਮਨੋਬਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਗਏ ਤੇ ਰੰਗਾਂ
 ਤੇ ਮਨੋਬਲੀ ਦੇ, ਮਨੋਬਲੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੇ
 ਮਨੋਬਲੀ ਗੁਣ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਖਿਆ।
 ਪਿਛੋਂ ਤੇ ਮਨੋਬਲੀ ਗੁਣ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਮਨੋਬਲੀ
 ਤਾਂ ਦੀ ਨਿਗਿਤ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮੇਂ

Asok City Committee

Dear Com Anwarul Husein, Com^{rs}
Jaikaran

- 1) City Com, Anwarul must act and condemn the terrorist killings, especially on AMERNATH yatris, labourers, Muslims. Not allow the incidents to be communalised
- 2) Social demonstrations be planned soon wherever possible. Klomen be drawn in a big way
- 3) Please issue statement on behalf of City Com without delay
- 4) Joint CPI-CPM demonstration be considered
- 5) Broad ^{PRESS} statement of other intellectuals, prominent personalities, political leaders be considered. Later Hall meeting be planned to cover middle class + intellectuals who do not come to

demonstrations. This
 may be held in some
 Palace Hall or College
 with proper preparation

Please discuss with Govt
 P.S. - Ripdunna & and
 do what you consider
 best

Yours faithfully
 Vinod Day

3/8/2000

copy

CONFIDENTIAL

SATYA PAL DANG,
Ekta Bhawan,
Chheharta (Amritsar),
PIN-143105

URGENT

Dated: 28-5-2003

Dear Captain Amrinder Singh,

As some significant and revealing facts need to be noted in connection with the shocking sex scandal involving M.D. SIKI CABLE, Amritsar, One Sarbjit Singh alias Raju and some others as organizers of the racket.

When Surinder Singh Kairon destroyed/looted property worth some 1200 of someone and grabbed the land behind Parkash cinema, former Principal of Khalsa college for Women and her relatives (the aggrieved party), no one in the police would record an FIR for 6 days. After much hue and cry in the press, an FIR was recorded in the absence of any one from the aggrieved party allegedly on the basis of an application they had previously submitted. In the case in question involving SIKI CABLE and others, promptness in recording a particular report as FIR was amazing. It may be mentioned that an entire legal practice was evolved long ago to record first a "report" (report) and start investigation of the case. Invariably police insists on this and refuses illegally to record any FIR straight away even when demanded.

2. Chief culprits were called for questioning but were let off very soon. They were re-arrested only because of pressure of the public and the media.

3. While it was said that politicians, judicial officers and police officers were being supplied girls, names of only two police officers posted at Chandigarh were got floated as having been named by two girls. From the names, it is clear that internal police rivalry at the top is playing a part. Some may be interested not in punishing the organizers of the sex racket but in ensuring as to who would become or not become the D.G.P.

4. S.S.P. Amritsar had tried to help the chief culprits in the kidney scandal. It has now been revealed that in this case too he is interested in scuttling the sex scandal except to the extent of using it in relation to contradictions at the top most level in the police-possibly at the instance of the former I.G.P. border range, Amritsar.

5. S.S.P. is known to be hands in glove with this I.G., now I.G. police Crime at Chandigarh. He is known to have done all he could to scuttle the Admission scandal in M.C.A. department of G.H.D.U. No one now disputes that he was deeply involved in the kidney scam too. He has been transferred from Amritsar but as is well known transfer is no punishment. Shockingly, he has been entrusted with a large number of kidney transplant files for investigation in his capacity as I.G. Crime.

6. SSP Amritsar had also tried to help the culprit doctors in the kidney scam by giving them a totally unwarranted clean chit. He was not even transferred. As per media reports today, he has even defied the present I.G. Amritsar ^{in relation to} ~~by sitting on~~ a number of files which it seems were related to the sex scandal in question.

7. Some papers have reported that some original statements of some girls have been destroyed. It is a serious allegation and needs to be looked into, *recording as well as destruction*

8. I think you would know but even then I would like to point out that SITI CABLE bosses are very powerful people. Some big leaders of the two major political parties in Amritsar have been backing them even though they may themselves be at daggers drawn with each other.

It is therefore necessary that every possible step is taken to ensure a totally impartial investigation not sparing any culprit howsoever big or high he may be. Also it should be ensured that no politician, bureaucrat or police officer is spared if he is proved to be a "beneficiary" of the sex scandal or connected with it ⁱⁿ any way. You may kindly also take steps to find out who out of the big officers at Amritsar have/had free cable connections.

It is for you to see and reassess whether transfer of I.G. Border Range to Chandigarh as I.G. Crime was adequate punishment for his involvement in the kidney scandal and whether or not he is also involved/interfering in the sex scandal. As regards the SSP Amritsar, he should at least be transferred immediately.

Note: There are other aspects of the functioning of the SITI CABLE AMRITSAR e.g. Exploiting its monopoly position in relation to cable net work in Amritsar, fleecing of cable

operators, cable operators fleecing the public by continuously increasing their charges and not giving any receipt to any one. SIFI CABLE cheating the Income Tax Department, etc. etc. Some also allege that out of a huge amount collected for Kargil victims, some was given to some victims, some perhaps was also given to the P.M. Fund but a good part was also embezzled. In my opinion, matters other than the sex scandal can be taken up later except for ensuring that in all such matters no evidence is destroyed in the meanwhile.

With Regards,

Captain Amrinder Singh,
 Chief Minister, Punjab,
CHANDIGARH

Yours sincerely,

Satya Pal Dang
 SATYA PAL DANG

ਅੱਜ ਦਾ ਭਾਰਤ : ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ ?

ਭਾਰਤ ਬੜੇ ਹੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕਾਫੀ ਹਨੇਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮਾਰਗ ਅਪਣਾਇਆ। ਇੱਕ ਦੇਸ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸੂਈਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਟ੍ਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਅੱਜ ਉਹ ਬੁੜਾਨੀਆਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਆਪਣੀ ਰੋਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਾਭ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੇ ਹੀ ਹੱਥ ਲਏ ਹਨ। ਉੱਨਤਾਈਆਂ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਭਾਰੂ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੈਕਸ ਦੇ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦਖਲ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨੋਮ ਘੜੇ, ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਖਾਏ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 1970-74 ਤੱਕ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਅੰਧਿਓ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ (53 ਫੀਸਦੀ) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੀ। 1973-74 ਤੋਂ ਜੂਨ 1990 ਤੱਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਵੱਸੋ 34.07 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਆ ਗਈ।

ਇਹ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੀ, ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਕਦੇ ਆਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਰਾਜਕੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਸੀ, ਸਮਾਜਵਾਦ ਨਹੀਂ। ਸਾਖਰਤਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵੀ ਸੀਮਤ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਸਨ।

ਸੁਤੰਤਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ, ਸਣੇ ਭਾਰਤ ਦੇ, ਪਾੜਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਨਅਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਖੋਜ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਡਾ: ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਸਾਰੀਕਰਣ, ਉਦਾਰੀਕਰਣ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਣ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਸਥਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਨੂੰ ਸੂਤ ਬੈਠਦੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੰਡੀ ਉਪਰ ਭਾਰਤੀ ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਧ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹੰਢਣਸਾਰ ਵਸਤਾਂ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਦਾਰ ਟੀ.ਵੀ ਸੈੱਟਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਭਾਰੀ ਮਨਾਫੇ ਮਿਲ ਸਕਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਸੀ, 'ਬੇਮੁਹਾਰ ਮੰਡੀ, ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ'। ਐਨ ਇਹੋ ਗੱਲ ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਜਪਾਈ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸੀ (ਵਿਉਪਾਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੰਗ ਨਹੀਂ ਅੜਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕੇਵਲ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੱਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਰੀਬੀ ਘਟਣ ਦੀ ਧੀਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਖੜੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਗੇੜਾ ਆ ਗਿਆ। 1997 ਤੱਕ 34 ਫੀਸਦੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਅੰਕੜਾ 40 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 60 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਘਟੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਧੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਵੱਲੋਂ ਠੋਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਮੀਰ-ਤਰੀਨ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੂੰਹ ਪਾੜ-ਪਾੜ ਗਵਾਹੀ ਭਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਨੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਣੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਬੜੇ ਤਬਾਹਕੁਨ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਮੁੜ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਲਾਜ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਿਹਤ ਦਾ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵੀ ਨਿਜੀਕਰਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਵੀ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਗਰੀਬੀ ਵਾਂਗ ਵਧਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਦਿਆ ਵਾਂਗ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਪਾਰੀਕਰਣ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਤੱਥ ਵੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੰਢਣ-ਸ਼ਾਰ ਵਸਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਸੂਤ ਬੈਠਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਇਖਲਾਕੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਮੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਫਿਕਰ ਆਦਿ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਮੱਧ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ 'ਉਤਾਰਾ ਨੂੰ' ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। 'ਛੋਟੀ ਅਮੀਰ ਬਣੋ' ਨਵਾਂ ਮਾਟੋ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ 'ਇਖਲਾਕੀ' ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੱਦਾਂ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਖਪਤਵਾਦ ਨੇ (ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ-ਕਦਰ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੁਤਬੇ ਕਰਕੇ ਹੈ) ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਤੇਜਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਦੁਰਬੀਨ ਨਾਲ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 70 ਫੀਸਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਵਰਗੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵੀ ਭਟਕ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਮਾਟੋ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਧਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਖਲਾਕੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੋੜੀ ਹੀ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜ ਉਪਰ ਲੋਟਣ ਦੇ ਤੁਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕੌਮ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨਾ। ਅੱਜ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕਮਾਊ ਪੇਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਦੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵੀ ਕਮਯਾਬ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਣੇ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੋਲਤ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਜ ਉਹ ਐੱਮ.ਪੀ., ਐੱਮ.ਐਲ.ਏ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਰਾਤਬੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਵੀ ਚੋਣ ਜਿਤਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਇਖਲਾਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਅਸਿਧਾਤੀਕਰਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹੁ-ਬਲ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਹੀ ਨਾ ਸਕਣ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੁਖ ਮੁਜਰਮ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਸਫੈਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਹੋਵੇ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਇਖਲਾਕੀ ਕਦਰ ਹੀ ਤਕੜੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੁਰਮ

ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਤਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਸਣੇ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਜ਼ਰਮ ਸੈਲੂਲਰ ਫੋਨ ਵਰਗੀ ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲੋਂ ਨਵੀਂ ਅਮੀਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਹਰ ਵਸਤੂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਜਿਣਸ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਾਜ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਨਾਬਾਲਗ਼ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਅਣ-ਐਲਾਨੀ' ਨੀਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ 'ਪਰਵਾਰ ਨਿਯੰਜਨ' ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੀਮਾ ਪਾਰਲੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਓਨੀ ਦੇਰ ਪਨਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਹਕੀਕੀ ਜਾਂ ਖਿਆਲੀ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਨਾ ਹੋਣ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦੀ ਉਹ ਨੀਤੀ, ਜਿਹੜੀ ਬਾਹਰਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਨਾਸਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਜਿਠਦੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇੱਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਨੇਤਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਓਦੋਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਤ ਬੈਠਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਓਦੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਦਾ ਅੰਤ ਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੀ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਕੇਵਲ ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਸਨ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵੀ ਆਮ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੀਲਕਾ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਵੀ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਧਰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਟੱਕਰਾਓ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੇਲ ਅਤੇ ਇਸਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਧਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਜ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਖਾਰ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੇ ਸਾਂ। ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਗੋਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ? ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਪੱਖੀ ਝੁਕਾਅ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਝੁਕਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੁਜ਼ੀਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟਣ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਝੁਕਾਅ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੰਤਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਰਾਜ ਐਲਾਨ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸ਼ੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਿੱਲੀ ਅਤੇ ਚੂਹੇ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਬਕਾ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗਣਰਾਜਾਂ ਦੇ ਤੌਲ ਭੰਡਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੰਡੀ ਉੱਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਇੱਕ ਚੁੱਸਤ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਹੱਲ ਬੋਧ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਲਾਭ ਤਾਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੋ ਤੱਥ ਭੁੱਲਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ : ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਯੁੱਧ-ਨੀਤਕ ਮੁਢਾਵ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਕਦੇ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਹੋਈ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਲੇਪ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪਿੱਛ-ਲਗੂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਦੀ 'ਸਹਾਇਤਾ' ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਅਰਬ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੁ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵ-ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ ਉੱਤੇ ਚੀਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਸਭ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਅਧਾਰਤ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿ 1948 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਗਠੀਸ਼ੀਲ ਇਤਹਾਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੰਗ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਮਨ ਸਥਾਪਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੁ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਣ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੇਖਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਇਸ ਵਕਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਹੌਸਲਾ-ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸੰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਤਜਣਾ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁੱਲ ਹੋਵੇਗਾ।

SEPTEMBER '94

28
WED

= decision may be adopted by the appropriate committee at ASK. including the person curude who should be in the committee.

= ~~Proposed Secy of Dist Council~~ (Urban) may write to C.M. (I hope a letter heads pad) is there -

= State Secy may be sent a copy of he may be requested to himself pursue the matter and also request Curude Arsh to do that

Satyopal Daring

10/8/2000

~~XX~~
SEPTEMBER 84

70

~~27~~

~~TUE~~

Comrade Parshuram Singh,
I had suggested some time
ago that State Secy of the Party
should be requested to name
the Govt to give representation
to Amritsar District Council
CPT (urban) in the Distt.
Grievances Committee. I have
been wondering whether anything
has been done about it.

" I may mention that our
chubank at least it will help
to a considerable extent.
I suggest once again.

Com Amasjit Ansal 71

State Istri Sabha
Conf will be held on 2nd &
3rd August at Budlada.
Please help in making
arrangements for Bus
Let me know the
expenses involved.

There will be 55
women from out
side. Dehali Istri
Sabha has 15
women. We do
not know about
their arrangements.
They will make
their own arrangements
when will Mrs
Malhotra return
Kimladay.

urgent

Com Amazit
Ansal

~~255~~ 5317

Satyapal Dang

Tel. 0183-2258631
Ekta Bhawan,
Chheharta-143105
(Amritsar)

Dated.....28/7/2005

Cummae Amayit Deal of
Porchunnon Sushji

Vimla was presented a camera by her
nephew. At her own cost she has been
photographing on a big scale - at her own expense.

Today, we have separated - our entirely personal
photos. All the rest will be left here.

Publicity office too must be having many photos.

Sometimes thim/p. can organize exhibitions,
provided there is necessary talent available
to do the job.

Satyapal Dang

✍

Dear

24-11-2004

On the last date of second heritage Mela in Amritsar, I saw its programme "Vichhre Pani" in Ram Bagh. It was liked and appreciated by the audience. Thereafter I attended the last programme of the Mela in the Guru Nanak Stadium in the Gandhi Ground. For unavoidable reasons, it was not possible for me to attend it till the very end.

One aspect of the function here was rather jarring. It was announced that it was being held by ~~the Heritage Society~~ the Heritage Society in collaboration with the INTUC and that without the help of this organisation the big mobilisation of people made would not have been possible. INTUC is the trade union front of the ruling Congress party. I don't want to make any comment on the strength of its following or otherwise in Amritsar. Be that as it may, stage management seemed to be more in the hands of persons keen to boost up the image of the ruling party via INTUC.

It seems to me that it is not correct to associate only one party with the work of the Heritage Society even though not directly but in the name of its trade union wing. The Heritage Society and its work should be carried on ~~x~~ on a non-partisan basis. If and when necessary, cooperation of all should be invited.

It seems obvious that such attempt can only harm the cause ^{of} common cause in relation to our heritage. Of course, no one has or should have any objective to some Minister(s) having been invited to some of its functions for inauguration or otherwise.

I had rung you up to apprise you of my above view but was told that you had gone out of Amritsar. Hence this letter which I hope will reach you in due course.

Shri Raminder Singh, IAS,
Deputy Commissioner,
Amritsar.

Yours sincerely,
Sd/-
SATYA PAL DANG

✓ copy to Comrade Anwarjit Asal for information,
Please.
SPP

Coms Parduman Singh,
Amayot Angel, Jaikaran
Singh Desai

Dear comrades

I am in the post-operative stage taking rest and medication under medical advice - still feel weak and will take time to recover fully. I read the papers and watched the T.V for the first time since 12th Sept. You must have already planned your campaign. I have the following to say: -

- (1) True to its traditions the CPC and its mass organisations must come out on the streets before the people after ~~hall~~ open meetings addressed by senior leaders ^{there} ~~and there~~. Very guarded speeches be made - correct slogans be led!

2) Fight against International Terrorism threatening to destroy humanity is a major struggle. Differentiated stand of the left parties must be given. 3) Poster and placards be planned. Banners with guarded slogans be put up outside our offices. Top leaders of the Party in Amritsar must give statements, not waiting for state leaders. Party should take initiative to hold broader meetings in universities, colleges, schools — Handbill (jointly by CP + mass organisations be printed or even on a broader basis. Chowk meetings be planned in a big way.

Please send a photo-copy of this note also to Com Durg

Ximla Dang
17 Sept 2001

77

Com JAIRAJI

Discussion was held by Amaryit
with Com Dang re installation of
Inverter. He told him that neither
he nor I need inverters in our
rooms & also explained the reasons.
He was also requested to talk to me

If one inverter is to be installed
it should be installed in your
room, which is also used in
day time by Security people
If two have to be installed
the second one should be
in the Hall ^{used by hundreds}. You may decide
with Puthakar people as you
like. (ONE or TWO)

Yesterday when I came down
wiring was being done in my
room without discussion with
us. This was the mistake
of the Technical Man, Dangji
on my suggestion ramp up
Amaryit and got it stopped.
You may inform Puthakar people
about our final decision.
Thanks V. Dang

Comrade Harbhajan Singh ji

Regarding the discussion ^{you} had with me about CPI's representation in the District Grievances Committee.

I have asked Comrade Amarjit about the point in dispute. He says: that it was decided in my presence that if two ~~are given~~ members are allotted to CPI, one will be from rural and one from urban. However, if one is allotted, it will be from rural. He also says that this was made a part of the written agreement.

2. I apologise for not remembering this

3. Amarjit has further said that that the State Secy has been requested to try for 2 i.e. one each (rural & urban).

He also says that Comrade State Secy has ~~sa~~ told them that CPI would get 1+1 = 2.

Amarjit further says that as far as city is concerned ^{there will be no problem} He suggests that Dist. Council (rural) should send its name.

If Party is told that CPI can have only one, he will immediately ^{withdraw} back his name.

4. As I have already told you that a staffer of DC's office had come to me. He told me that CPI(M)'s names had been received but not ~~others~~ ^{CPI's}. He wanted names for C.M.'s level committees. I told him for two in the city, he should approach Curvaraj Deol & for the rest Curvades / Subudhain / Balwinder. I assume that you have no objection to this. Dist. level matter came up some how. I told him that we have ~~two~~ two dist. level Councils like the Congress. And like the Congress, CPI should have one from rural & one from urban.

5. Anayit says that his name was sent only after a letter was received asking for one. ^(if it seems so) If this letter was issued ^{with the DC office man,} because of ^{my} the discussion above, I have apologized already. Suggestion made by Anayit should be followed & state Party should be requested to try for ^{two} both.

6. If it is your view that no effect should be made & that meaning of agreement made ^{was} that no effect should be made & my [^] rural name from rural council should go, you may

tell this to Anurod Asal. I think
 to ~~ban~~ they will decide to withdraw
 the name. ~~It will be better that~~
~~you may tell them~~ & also inform
 the DC that CPI's representative
 will be given by CPI Anurit San
 District Council (rural).

21/8/2012

with freshings,
 Satyapal Dang

Copies for information ^{m/pt.} to:

- ✓ (1) Anurod Anurjit Asal Secy ASR Dist. Council CPI (urban.)
- (2) Anurod Joginder Dayal Secretary Punjab State Council CPI.

PUNJAB ISTRI SABHA

ਪੰਜਾਬ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ

Affiliated to National Federation of Indian Women
(Regd. Nos. 783/1, S. C. of 1954-55)

2 August 02

Dear Anasit Ansal

① I will not be able to attend the Dist Ex today - shall attend the Council ^{on 11th}. Please note the following and take a decision in the meeting.

Sujit is a leading office-bearer of Istri Sabha but she is in the Teachers Branch which never functions. It is my request that she be invited to your District Conference as an invitee, but Baljit Kaurinder have been taken as members of District Council (Rural) since long. Sujit should be invited at least to the conference. She should also be invited in the Area Conference of her own area.

② It is my request that report of Conference be please circulated in Punjabi in writing and not merely read out. Anasit is an important party unit and has done much work, but we never

circulate written reports, you
have a computer now and
should have no difficulty. Even
otherwise democratic discussion
in the conference is not possible
if the report is not in our
hands. If comrades wish to
make any amendments they should
have the report in hand.

Greetings -

Kimberly

Ekta Bhawan,
Putlighar,
Amritsar
2-7-87

My Dear Amarjit,

I am sorry you had an accident. How are you now. I would have come to see you but there is no jeep here since yesterday.

Please let me know whether you will be able to go tomorrow - 3rd July to the place I told you.

Yours

Hardevman Singh

VS-23 (ii)

PUNJAB VIDHAN SABHA

Com Anarjit Ansal

Notice for DISTEX meeting was received only this morning

Even otherwise I cannot attend meetings at 10 am I am also not

in normal health. Underwent several medical tests

in Chandigarh - am working for 15th Aug

Kelly - Prakar

went to attend
state distributable
Ex at Chandigarh
on 8/11 - 10/11

If she comes
you can find
out about
other decisions
Brief report enclosed.

Reporty activities

~~1/10/20~~

(1) 2 July बिक्रशी च नमरे उ
मत्राणग (बिक्रशी)

(2) 17 July चेराउहेर वि
श्रिस्त रा काउ मय
कंरनक - गुरेदे रे
ममत्रा उमगरेंगर USA
उ मरे - कुगरीन मिय
Director मउ मिय म कर्मिय
Schools - Chief Guest
11 child labour student
= given certificates
honoured

15000/- donated by
plus Brndly Jagdish Singh
Books, Sweet boxes

③ 31 July Shaked Uddan
Lugh Day - 10 न 3 न 3
21 Hall Meeting. V Day
and Pali speak on Uddan
Lugh - JaikARAN
speaks on ISAy Rally

Pali speaks on membership
campaign Estri Sabla

V Day reports of
Pensions and other

Estri Sabla activities

④ After ISAy, will prepare
for Bathinda Conf y Khet
Majdoor Women.
Report y Prakar Verka be taken

Canada Amalgam Deal

This is for your
information. In case of
Paul & others holds any press
conference, it should be
complied with.

30 SPP
|7/2003

27/07/2003

89

For the kind. Attn.
Mr. Satyapal Dang,

The journalists present in the emergency meeting held at Amritsar Club took a very strong notice of the misbehaviour of Sandeep Sharma, supported by his father Deepak Sharma. All the members mentioned about their own bitter experiences with them, especially budding journalists of the print electronic media who have been bullied time and again by them.

Most of the members opined that they should be heard but an apology is not enough and they should be ostracized.

Towards the end of the meeting all opinions boiled down to a month long boycott wherein people organising press conferences would be informed about the boycott. All journalists felt that what he has done is unforgivable but he is still being given a chance.

Jatinder Kaur Tse
Rachne Subir Sen
Kuldeep Mann
Gurbur

Tejinder
B27

Vande Wain.
Manjit Singh
Jaspreet Singh
Narinder

Hemant Kumar Vishni

o. Kishan Kumar

~~Manjinder~~

~~Manjinder~~

~~Manjinder~~

Manjinder

Manjinder

Manjinder

Manjinder

Manjinder

Manjinder

Manjinder

Respected Comrade. 91

As we celebrating the
13th Mela Chhadri Bahiaunda
28th Oct. to 1st Nov. at
Desh Bhagat Yadgar Hall.
We have posting you
the letters of the Bhaskar,
Quiz, Singing & Painting Competition.
We request to you please
distribute these letters to
personally to the Principal
of the School.

We are sending single
copies of letters please
photostat these letters
as your ^{own} requirements.

We shall be very
much thankful to you.

Arumit Singh
Desh Bhagat Yadgar Hall
Taluk

26 Octoy

Pen Amayit Asal

Yesterday N Zamana
 has given big news about
 collections for party Congress
 made in a party meeting
 in Thabal by the local party
 with impressive figures.
 Amirkar Urban District
 Committee is also making
 collections - News should
 be sent to N. Zamana

Bibi Amayit Karik in
 her one hour speech in
 Gumbazat made no
 reference to All India Party
 Congress being held in Punjab
 I think publicity about

Party Congress should be
done in all meetings and
rallies especially when
leaders from the Centre
come. You may consider
this and do the needful

Wday

26th Oct 09

Com Anujit Asal

93

① The brochure printed in the form of diary with messages by Handicapped Welfare Association did not care to correct proof mistakes. The message I sent them is full of serious mistakes. I have sent them a letter of protest and feel bad about the mistakes.

② 10th August demonstration of Ustri Sable on pensions will also take up the question of मिशनरी - Atta, bread, vegetable, diesel, petrol, edible oils, fruit, medicines.

This will be linked up with Golden Jubilee celebrations of NAWA. Please ensure that all area committees give help.

W. Asal

96
SATYAPAL DANG

Ex-MLA-Pb

VIMLA DANG

Ex-MLA-Pb

By hand

E. Bta Bhawan,
Chhehanta (ASR)
Pin 143105

Add: 445-E, R.A. Bazar
Meerut Cantt (U.P.)-250-001.

Tel: 0121-2642058
0121-3092950

AO

Dated 10-5-2006

My dear Respected
D.C. Schib,

I am send a draft writing.

originally, I started with some other idea when I started writing the enclosed. It was shown to Vimla Dang, my wife & Comrade Vijay, Assistant Secretary of the Chhehanta Area Committee of the CPI. (Gaur Gunderp Singh Secretary is ill and I did not want to trouble it & did not want to delay.)

Suggestion has emerged that the District Public Relations Department may publish it as a poster. (Our names may be deleted or may be given in our than letters)

Poster may be got printed & posted at suitable places in the district.

Proposed that such a poster should be brought out for the state by the Director of the Public Relations Department. Last but not the least. If you feel that our names should be deleted, we NO objection AT all

With regards,

Yours Sincerely,

Satyopal Dang

P.S. I hope to call upon you to
within the next few days
SD